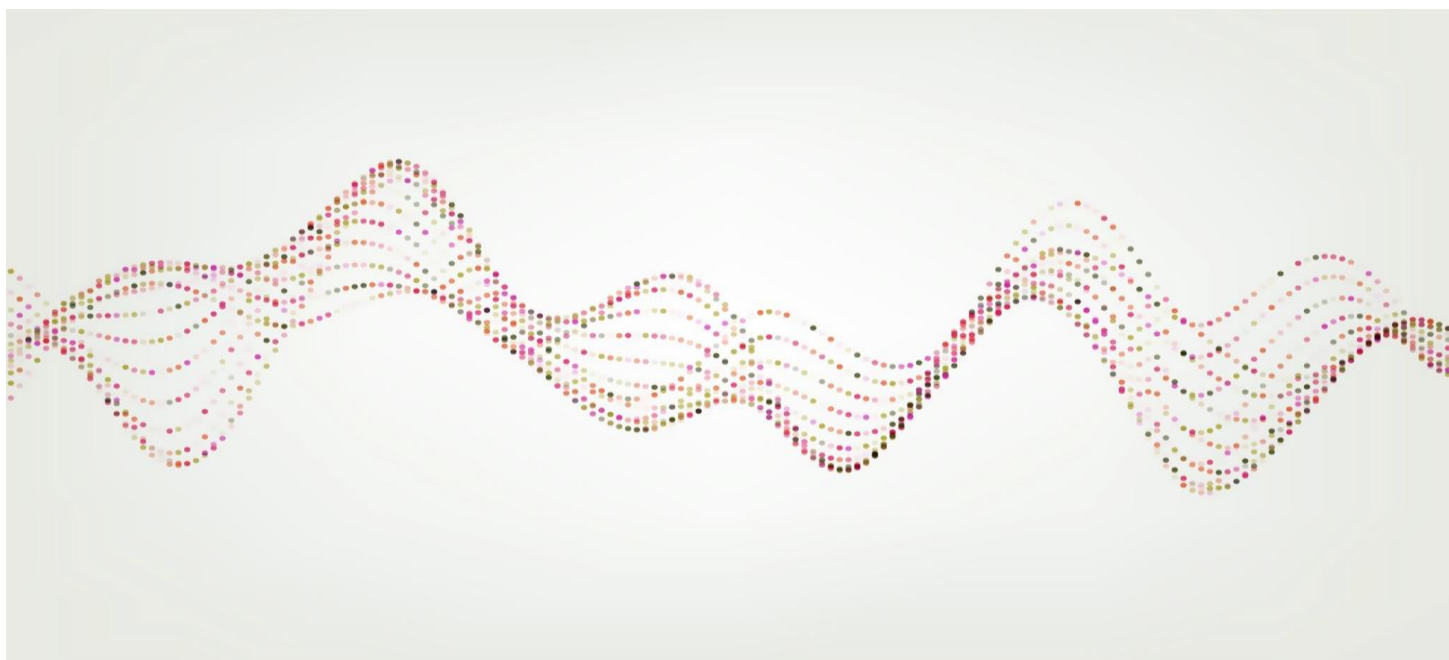

Empiri i 2. og 3. praktik

Praksisfortællinger til praktikportfolien

UCL PROFESSIONSHØJSKOLE OG ERHVERVSAKADEMI

1. november 2023

Skrevet af: Lisa Prætorius, lektor

Indhold og formål

Dette materiale præsenterer tre afsnit om praksisfortællinger, hvert med tilhørende øvelser. Formålet er at bistå pædagogstuderende i at dykke dybere ned i både forståelse og anvendelse af praksisfortællinger.

Hvert afsnit er beriget med praktiske øvelser, der i samarbejde med praktikvejleder kan anvendes i praktikvejledningen. Dette kan styrke den studerendes færdigheder og kompetencer på området og bidrage til en god præstationsportfolio til praktikprøven.

INDHOLDSFORTEGNELSE

- + **INDHOLD OG FORMÅL** (S. 1)
- + **DEL 1: HVAD ER EN PRAKSISFORTÆLLING?** (S. 2 – 3).
En øvelse á 15 min.
- + **DEL 2: HVAD ER FORTÆLLINGENS SÆRLIGE KRAFT?** (S. 4 – 5).
En øvelse á 15 min.
- + **DEL 3: HVORDAN SKRIVES OG ANALYSERES PRAKSISFORTÆLLINGER?** (S. 6).
To øvelser á 15 min.
- + **OPSUMMERING** (S. 7)
- + **REFERENCELISTE** (S. 8)

GODT RÅD: Aftal før vejledningss møderne, hvilken del af materialet I arbejder med, så både studerende og praktikvejleder er forberedte. Det anbefales, at I arbejder med materialet over fire vejledningsgange.

DEL 1: HVAD ER EN PRAKSISFORTÆLLING?

”Praksisfortællinger er fortællinger om centrale og udvalgte episoder eller virkelighedsudsnit fra det pædagogiske arbejdes hverdagslivspraksis, oplevet og fortalt af de mennesker, der arbejder i denne praksis med henblik på at forstå, udvikle eller dokumentere denne praksis” (Mørch, 2004)

”Praksisfortællingens kilde er autentiske hændelser. Fortælleren tager fortællingens sproglige virkemidler i brug for at få frem, hvad der skete. Det adskiller praksisfortællinger fra generelle beskrivelser af, hvad man planlægger at gøre, eller hvad man plejer at gøre.” (Birkeland, 2004)

”Personalets praksisfortællinger er de fortællinger, som naturligt vokser frem fra noget, der virkelig har gjort indtryk, fortællinger fra virkeligheden, den aktuelle børnehaves virkelighed. Det er de fortællinger, som allerede findes.” (Birkeland, 2004)

Hvad kan en praksisfortælling som metode?

- Vise andre, hvad det pædagogiske arbejde består af på en måde, der tager højde for det pædagogiske arbejdes kompleksitet og kontekstualitet og som sætter fokus på ressourcerne i det levede liv
- Anvendes som videnskabelig metode: beskrive, analysere, forstå og dokumentere sociale samspil
- Identificere centrale problemstillinger i arbejdet og være genstand for problemløsning
- Sætte fokus på det positive og berigende i arbejdet
- Virke bearbejdende og forløsende
- Identificere centrale værdier i arbejdet og angive om, vi er på rette vej
- Skabe fællesskab og solidaritet
- Skabe fælles sprog og retning (Mørch, 2004)

Øvelse 1: Forskellen mellem en iagttagelse og en praksisfortælling

En fortælling kan fortælles på to måder. Det første uddrag om situationen er beskrevet af Birgittes kollega, der er en udenforstående observatør, der beskriver begivenhedernes gang. Dette syn på sagen kan betragtes som en observation, idet det er blevet fremlagt fra en afstand af en kollega, der ikke selv er direkte indblandet i hændelsen. Den anden beskrivelse er Birgittes egen beskrivelse (Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 49).

Læs iagttagelsen og fortællingen: (15 min.)

- Hvilke forskelle kan I observere mellem den skriftlige iagttagelse/observation og Birgittes subjektive fortælling?
- Hvor anvender I de to dokumentationsformer i jeres pædagogiske praksis?
- Hvad vil I være særligt opmærksomme på i beskrivelserne og analyserne af den studerendes praksisfortællinger?

Iagttagelse	Fortælling
<p>Birgitte og to børn fra vuggestuen er i køkkenet for at dække rullebordet. Ella tager vandkander fra skabet og sætter dem på rullebordet. Hun tager mange. Birgitte siger: "Nu behøver vi vist ikke flere."</p> <p>Ella bliver ved med at tage kander fra skabet. Hun er meget optaget af opgaven. Birgitte ser på hende og lader hende fortsætte. Til sidst siger hun: "Så, nu skal vi ind med rullebordet."</p> <p>Ella stopper sit foretagende og går foran sammen med det andet barn ud af køkkenet. Uden at Ella ser det, sætter Birgitte nogle af kanderne af på køkkenbordet og følger efter børnene.</p>	<p>Vi er i køkkenet og Ella, 1,5 år, og jeg er ved at gøre rullebordet klar til frugt og vand til vuggestuen. Klokken er 9. Ella er meget optaget af at hjælpe mig, hun ser ud til at synes, det er spændende at være i køkkenet. "Nu mangler vi kun to kander til vand," siger jeg til Ella, som åbner skabet med kander, tager en kande ud og lukker skabet igen. Stiller kanden på rullebordet og går hen for at hente en ny kande. Åbner skabet, tager en kande og lukker igen. Stiller kanden på rullebordet og går hen for at hente en ny kande. Dette gentager Ella, til der er 8 kander på rullebordet. Ella siger, nu er hun færdig, og jeg siger: "Fint, så skal jeg bare hælde vand i kanderne." Jeg hælder vand i to kander, og Ella hjælper glad og stolt med at køre rullebordet ind i vuggestuen.</p>

(Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 50)

DEL 2: HVAD ER FORTÆLLINGENS SÆRLIGE KRAFT?

Fortællinger og narrative strukturer former vores forståelse af os selv og andre. Vi orienterer os i livet og verden gennem fortællinger og narrativer og lader dem være retningsgivende i vores færden i verden.

"En hermeneutisk grundantagelse er, at mennesker er et fortolkende væsen, og vi befolker, forstår og orienterer os i vores liv og verden gennem fortællinger og narrativer."

"Narrativ betyder "at fortælle" og "at gøre vidende" og er et udtryk i en teoretisk tradition og tænkning, som ser menneskelivet som indlejret fortællinger."

"Fortællinger, der hjælper os til at forstå, hvem vi er, hvor vi skal hen, hvad der er godt, og hvad der ikke er det."

(Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 14)

Fortællingens flertydighed - polofyni

"Fortællinger har synspunkter, men begivenheder og oplevelser kan se forskellige ud og fortælles forskelligt, afhængigt af hvem der fortæller og hvorfor."

"Polyfonien (flerstemmigheden) bygger spændinger ind i fortællingerne og inviterer til samtale og udforskning af de temaer, fortællingen lægger frem, som faktisk er centrale faglige problemstillinger"

(Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 26-27)

Tre huskeregler, når I undersøger en praksisfortælling!

Aldrig entydigt: Fortællinger afspejler et synspunkt og indeholder forestillinger om godt og ondt og disse forestillinger er ikke entydige.

Polyfoni: Fortællinger er ikke entydige, men rummer flere stemmer og lægger op til mange forskellige dialoger (Baktin, 2001).

Arbejd med fortællingerne: I arbejdet med fortællingerne skal I identificere de mange forskellige stemmer og undersøge, hvad det er for nogle dialoger, fortællingerne inviterer os til at deltage i.

(Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 26-27)

Øvelse 2: Arbejd med fortællingens flertydighed

Studerende: (3 min.)

- Medbring en nedskrevet praksisfortælling, hvor du har været udfordret eller stået i et dilemma.
- Læs praksisfortællingen op for din praktikvejleder.

Studerende og vejleder: (12 min.)

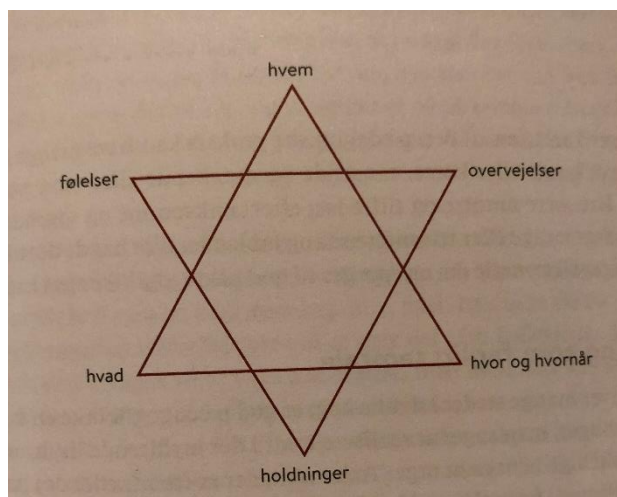
- Udveksl jeres observationer og tanker om den studerendes perspektiv og undersøg den andens (barn/ung/voksen/pårørende/kollega) perspektiv i interaktionen ved brug af relevante teorier.
- Hvilke følelser, behov, mål, grunde og tanker havde den studerende og den anden?
- Hvilke dialoger inviterer de forskellige ”stemmer” jer til at deltage i?

Vær nysgerrige og undersøgende i dialogen – giv hinanden taletid.

DEL 3: HVORDAN ANALYSERES PRAKSISFORTÆLLINGER?

Øvelse 3: Analyser med Fortællerstjernen

Formålet med at analysere praksisfortællinger ved hjælp af fortællerstjernen er at opnå indsigt i og diskutere følelser, fortolkninger og holdninger. Grundtanken er, at mennesker er involverede i hinanden, i relationer, i situationer, i kultur og historie. Ved hjælp af fortællingerne kan vi forstå og reflektere over pædagogiske valg og handlinger. Derfor er det vigtigt, at fortællingen indeholder information om hvem, hvad, hvor og hvornår, samt følelser, holdninger og overvejelser (Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 140-142).

Arbejdsgang:

- *Forberedelse til vejledning:* Den studerende skriver en praksisfortælling og er opmærksom på at skrive ud fra indholdet i de forudgående øvelser.
- Den studerende læser praksisfortællingen højt for praktikvejlederen.
- Sammen diskuterer den studerende og praktikvejlederen indholdet med fortællerstjernen, der sikrer et fagligt og teoretisk blik til at forstå og udvikle den pædagogiske praksis.
- *Efterbearbejdning:* Efterfølgende indsætter den studerende praksisfortællingen og refleksionerne i et "Refleksionsark" fra uddannelsen.

Analyser fra en af stjernes spidser:

- Hvor og hvornår foregår det?
- Hvem handler det om?
- Hvad er på spil?
- Hvilke følelser fremstilles og undersøges? Hvilke perspektiver kan afdækkes?
- Hvilke holdninger afprøves med fortællingen? Hvilke roller er fordelt ift. protagonisten, antagonist og fortællingens morale eller budskab?
- Hvilke overvejelser kommer i spil? Hvilke teorier kan belyse dette? (Jørgensen, Rothuizen og Togsverd, 2019, s. 140-142)

OPSUMMERING MED KRABBE OG JØRGENSEN, 2003

"Med vores beskrivelser har vi ønsket at bevæge os væk fra tidligere ensidige, generaliserede og abstrakte statusbeskrivelser til subjektive her-og-nu fortællinger, fortællinger som er med til at give os en bedre forståelse af brugernes situation og af vores egen praksis."

"Vores ideal er ikke at være objektive, men subjektive, det vil sige, at når vi udtaler os om brugeren, beskriver vi ikke, hvordan personen er, men hvordan vi ser personen. Med vores iagttagelse, vores forforståelser og vores handlinger, kommer nye forståelser til. Vi befinder os i en narrativ, hermeneutisk udviklingsproces, hvor vi oplever, at vores fortællinger fra praksis kan fastholde, forpligte og skabe nye muligheder i vores arbejde."

(Krabbe & Jørgensen, 2003)

REFERENCELISTE

- Birkeland, L. (2004). Fortællinger som fænger og fanger. Praksisfortællinger og personaleudvikling i børnehaven. I: Mørch, S. I. (red.). *Pædagogiske praksisfortællinger* (s. 110-127). Systime Academic.
- Jørgensen, H. H., Rothuizen, J. J. & Togsverd, L. (2019). *Pædagogik og fortælling. At fortolke, forstå og forny pædagogisk praksis*. Samfundslitteratur.
- Krabbe, L. & Jørgensen, N. (2003). *Forlængelse af dagligdagen - socialpædagogiske fortællinger*. Systime Academic.
- Mørch, S. I. (2004). *Pædagogiske praksisfortællinger*. I: Mørch, S. I. (red.). *Pædagogiske praksisfortællinger* (s. 21-40). Systime Academic.